

**CHIẾN LƯỢC AN NINH
QUỐC GIA CỦA MỸ**

Ngày 27/05/2010, chính quyền của Tổng thống Mỹ Barack Obama đã chính thức công bố Chiến lược An ninh Quốc gia mới, một chiến lược kết hợp ngoại giao với sức mạnh kinh tế và sức mạnh quân sự nhằm củng cố bằng được vị thế “lãnh đạo” của Mỹ trên thế giới. Văn kiện này dài 52 trang, bao gồm 3 phần: I) KHÁI QUÁT CHIẾN LƯỢC AN NINH QUỐC GIA CỦA MỸ; II) TIẾP CẬN CHIẾN LƯỢC; và III) THỨC ĐẨY CÁC LỢI ÍCH CỦA MỸ.

I. KHÁI QUÁT CHIẾN LƯỢC AN NINH QUỐC GIA CỦA MỸ

Chiến lược mà Mỹ tìm kiếm trong thế giới đang thay đổi

Trong bình minh của thế kỷ 21, Mỹ phải đối mặt với hàng loạt các mối đe dọa đối với an ninh quốc gia. Như đã từng giữ vai trò định hình thế giới trong thế kỷ 20, Mỹ ngày nay phải xây dựng các nguồn lực cho sức mạnh và ảnh hưởng của mình, đồng thời định hình một trật tự thế giới mới sao cho có thể vượt qua những thách thức trong thế kỷ 21.

Chiến lược An ninh Quốc gia 2010 của Mỹ cho rằng 2 thập kỷ kể từ khi kết thúc Chiến tranh lạnh đã được ghi dấu bằng những thay đổi đầy hứa hẹn nhưng cũng đầy hiểm họa. Dân chủ hoà bình được mở rộng, chiến tranh hạt nhân được loại trừ, kinh tế toàn cầu có được sự tăng trưởng và thương mại phát triển. Những tiến bộ này đi kèm với những vấn đề còn tồn tại. Đó là cuộc chiến về ý thức hệ, dẫn đến các cuộc chiến tôn giáo, sắc tộc; những mối nguy hiểm về phổ biến hạt nhân; bất bình đẳng và bất ổn kinh tế tăng cao; vấn đề tàn phá môi trường, an ninh lương thực và những nguy cơ đối với sức khỏe ngày càng được cộng đồng quốc tế chia sẻ. Tại Mỹ, các mối đe dọa tấn công khủng bố chết người vẫn luôn thường trực kể từ sau thảm họa 11/9 và từ khi Mỹ phát động cuộc chiến ở Iraq, tuyên chiến với Al-Qaida và các mạng lưới của nó. Bên cạnh đó là sự chìm sâu vào khủng hoảng kinh tế. Trước những vấn đề này, Mỹ phải có chiến lược an ninh mới nhằm tăng cường cho các lợi ích của Mỹ trong một thế giới đã thay đổi mà trong lòng nó ẩn chứa những mối đe dọa. Theo quan điểm của Chính quyền Tổng thống Mỹ Barack Obama, nguy cơ đối với an ninh quốc gia của Mỹ không chỉ là chủ nghĩa khủng bố quốc tế mà còn là các hiện tượng như: phổ biến vũ khí hạt nhân, sự bất ổn về kinh tế, biến đổi khí hậu, sự vi phạm các thể chế dân chủ, tội phạm trong không gian ảo v.v...

Chiến lược đã chỉ ra những “thuộc tính” hỗ trợ cho vị trí thống lĩnh của Mỹ trong nhiều thập kỷ, đó là: Các liên minh vững chắc, sức mạnh quân sự vô song, nền kinh tế lớn nhất thế giới, nền dân chủ vững mạnh và tính năng động của công dân Mỹ. Để luôn đi đầu thì những “thuộc tính” này không thể suy yếu. Mỹ vẫn tiếp tục bảo trợ cho an ninh toàn cầu thông qua những cam kết đối với các đồng minh, các đối tác và các thể chế; làm thất bại Al-Qaida và các mạng lưới của chúng ở Afghanistan, Pakistan và trên thế giới, ngăn ngừa phổ biến các vũ khí nguy hiểm nhất thế giới. Chiến lược cho rằng không một quốc gia nào ngay cả là một cường quốc hàng đầu có thể một mình đối mặt với những thách thức toàn cầu. Giống như sau Chiến tranh thế giới thứ II, Mỹ phải chuẩn bị cho tương lai, thúc đẩy hợp tác giữa các quốc gia mới đem lại kết quả. Chiến lược cũng tái khẳng định cam kết của Mỹ theo đuổi những lợi ích của mình thông qua các hệ thống quốc tế trong đó mọi quốc gia đều phải có quyền và trách nhiệm của mình.

Điều căn bản xuyên suốt Chiến lược an ninh quốc gia của Mỹ là Mỹ vẫn theo đuổi mục tiêu bất biến là giành vị thế “lãnh đạo” thế giới. Đó là mục tiêu chiến lược lâu dài đã từng được khẳng định và không bao giờ thay đổi qua các đời tổng thống Mỹ. Chỉ có điều, do đối tượng “lãnh đạo” mà Chính quyền mới theo đuổi đã phân nào thay đổi nên biện pháp lãnh đạo cũng buộc phải thay đổi cho phù hợp. Đối tượng đó hiện nay là một thế giới đang biến đổi không ngừng với những rủi ro khôn lường và những thay đổi khó đoán định trước.

Chiến lược nhấn mạnh tới việc “làm mới vị thế lãnh đạo của Mỹ” để từ đó Mỹ có thể tăng cường một cách hiệu quả các lợi ích của mình trong thế kỷ 21. Để làm được điều đó, Mỹ sẽ phải xây dựng các nguồn sức mạnh trong nước, đồng thời định hình một trật tự thế giới có khả năng đương đầu với những thách thức của thời đại. Chiến lược thừa nhận sự liên kết nền tảng giữa an ninh quốc gia, tính cạnh tranh quốc gia, khả năng mau phục hồi và tinh thần gương mẫu của Mỹ.

Chiến lược nêu rõ: “Sức mạnh và ảnh hưởng của Mỹ ở nước ngoài bắt đầu từ những bước tiến trong nước. Chúng ta phải phát triển kinh tế, giảm thâm hụt. Chúng ta phải giáo dục thế hệ trẻ của mình để cạnh tranh trong thời đại mà ở đó tri thức là quan trọng bậc nhất và thị trường là toàn cầu. Chúng ta phải phát triển năng lượng sạch cho nền công nghiệp mới, giúp chúng ta khỏi lệ thuộc vào dầu lửa nước ngoài và bảo toàn hành tinh này. Chúng ta phải theo đuổi nghiên cứu khoa học để tạo ra những khám phá, những kỳ tích chưa từng có như đặt chân lên Mặt trăng và sáng tạo vi chip trong thế kỷ trước. Nói một cách ngắn gọn, chúng ta phải thấy đổi mới sáng tạo của Mỹ như là nền tảng cho sức mạnh của Mỹ.”

Làm mới vị thế “lãnh đạo” của Mỹ - xây dựng trong nước và định hình ở nước ngoài

Chiến lược cho rằng những gì diễn ra trong nước sẽ quyết định sức mạnh và ảnh hưởng của Mỹ trong thế giới ngày càng có sự liên kết giữa các quốc gia. Trọng tâm trong nỗ lực của Mỹ là cam kết “làm mới lại” nền kinh tế, để làm nguồn sức mạnh của Mỹ. Xây dựng nền tảng cho tăng trưởng kinh tế dài hạn và nâng cao tính cạnh tranh thông qua chất lượng giáo dục, tăng cường khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, phát triển các ngành công nghiệp mới, tạo việc làm, giảm chi phí chăm sóc sức khỏe cho người dân, giảm thâm hụt ngân sách liên bang.

Thực hiện được các bước đi trên sẽ giúp duy trì năng lực lãnh đạo của Mỹ trong một thế giới mà ở đó sức mạnh kinh tế và cơ hội của từng cá nhân trở nên phổ biến hơn. Những nỗ lực này cũng nằm trong cam kết xây dựng một hạ tầng an toàn và tin cậy hơn trước nguy cơ khủng bố và thảm họa thiên nhiên. Chiến lược nhấn mạnh: “Sự tập trung của chúng ta vào khoa học và giáo dục để đảm bảo rằng Mỹ là nơi có những đột phá trong tương lai. Sự phát triển các nguồn năng lượng mới sẽ giúp giảm sự lệ thuộc của chúng ta vào dầu lửa nước ngoài. Cam kết giảm thâm hụt ngân sách sẽ buộc Mỹ phải có những lựa chọn khôn ngoan. Các nỗ lực này cũng nhằm vào kết hợp an ninh nội địa với an ninh quốc gia, điều phối giữa chính quyền các Bang và Liên bang để ngăn ngừa và ứng phó kịp thời với các mối đe dọa”.

Để xây dựng một nền móng vững chắc cho vị thế “lãnh đạo” thì một trong những cách hiệu quả nhất là thúc đẩy các giá trị dân chủ, nhân quyền và luật pháp. Xây dựng một nền tảng vững chắc sẽ hỗ trợ Mỹ với vị thế lãnh đạo trong định hình hệ thống thế giới để đối mặt với những thách thức của thời đại, như Mỹ đã từng làm sau Chiến tranh thế giới thứ II. Chiến lược cũng khẳng định cam kết của Mỹ trong việc củng cố các định chế quốc tế phục vụ những lợi ích chung như chống chủ nghĩa cực đoan bạo lực, xung đột vũ trang, ngăn chặn phổ biến vũ khí hạt nhân, tăng cường kinh tế hài hoà và bền vững, đối phó với biến đổi khí hậu, dịch bệnh. Điểm khởi đầu cho những hành động tập thể này là cam kết với các nước đồng minh ở châu Âu, châu Á, châu Mỹ và Trung Đông, những nước chia sẻ các lợi ích, giá trị, an ninh và thịnh vượng với Mỹ. Bên cạnh đó là xây dựng đối tác hiệu quả hơn với các “trung tâm ảnh hưởng” khác gồm: Trung Quốc, Ấn Độ và Nga cùng nhóm các nước có ảnh hưởng ngày càng tăng là Braxin, Nam Phi và Indônêxia.

Chiến lược đề cập đến một trật tự thế giới mà Mỹ cam kết theo đuổi dựa trên quyền và trách nhiệm. Mỹ đòi hỏi các định chế quốc tế phải hiệu quả hơn, có tiếng nói và trách nhiệm hơn đối với những lợi ích toàn cầu. Hiện đại hoá các định chế, tăng cường các chuẩn mực quốc tế và luật pháp quốc tế là nhiệm vụ mà Mỹ có thể dẫn đầu.

Thúc đẩy các ưu tiên an ninh quốc gia hàng đầu

Chiến lược tập trung vào đổi mới sự lãnh đạo của Mỹ về lâu về dài, nó cũng tạo điều kiện cho hành động ngay lập tức vào những ưu tiên hàng đầu. Đe dọa lớn nhất đối với người dân Mỹ là các loại vũ khí hủy diệt hàng loạt, đặc biệt là nguy cơ gây ra bởi việc theo đuổi vũ khí hạt nhân của bạo lực cực đoan. Do vậy một trong những ưu tiên của Mỹ là theo đuổi lộ trình an ninh hạt nhân, ngăn chặn phổ biến vũ khí hạt nhân, cắt giảm kho vũ khí hạt nhân, tăng cường Hiệp ước Không phổ biến Hạt nhân (NPT) và buộc Iran và Bắc Triều Tiên phải tuân thủ các quy định quốc tế về vấn đề này. Mỹ đang dẫn đầu các nỗ lực toàn cầu nhằm đảm bảo các nguyên liệu hạt nhân không rơi vào tay những kẻ khủng bố, đấu tranh với tấn công sinh học và các mạng lưới trong không gian ảo (cyberspace) - khi con người sử dụng Internet, đó là lúc mà họ đang đi vào cyberspace, đi vào trong một địa hạt mà biên giới địa lý không còn hiện hữu.

Một ưu tiên hàng đầu khác mà vị thế lãnh đạo của Mỹ phụ thuộc là xây dựng lại sức mạnh kinh tế. Mỹ đang nỗ lực để có được sự phát triển cân bằng và bền vững khi mà sự thịnh vượng và ổn định toàn cầu phụ thuộc vào nó. Điều này bao gồm các bước đi trong và ngoài nước để ngăn chặn một cuộc khủng hoảng. Mỹ đã chuyển hướng tập trung vào G-20 là diễn đàn hàng đầu cho hợp tác kinh tế quốc tế, và đang nỗ lực để cân bằng lại nhu cầu toàn cầu sao cho Mỹ tiết kiệm nhiều hơn và xuất khẩu nhiều hơn, trong khi các nền kinh tế đang nổi lên tạo ra nhu cầu nhiều hơn nữa. Mỹ sẽ vẫn tiếp tục theo đuổi các hiệp định thương mại song phương và đa phương, trong khi tăng tốc đầu tư phát triển để thu hẹp sự bất bình đẳng, mở rộng thị trường, hỗ trợ cá nhân và năng lực nhà nước ở nước ngoài.

Những nỗ lực này, để thúc đẩy an ninh và thịnh vượng, được tăng cường bởi sự hỗ trợ của Mỹ cho giá trị nhất định được phổ cập. Chiến lược khẳng định: “Các quốc gia tôn trọng nhân quyền và giá trị dân chủ là các đối tác mạnh mẽ hơn. Mỹ không theo đuổi một chiến dịch vũ lực bất tận để áp đặt giá trị của mình. Khi tập trung vào sức mạnh và ảnh hưởng của mình, Mỹ đang thúc đẩy các giá trị phổ quát ở nước ngoài bằng cách nuôi dưỡng các giá trị này ở ngay trong nước, tăng cường các chuẩn mực quốc tế. Mỹ cũng ủng hộ cho việc phổ biến công nghệ tạo thuận lợi cho tự do truy cập thông tin.

Cuối cùng, những nỗ lực của Mỹ để định hình một trật tự quốc tế thúc đẩy một nền hòa bình phải tạo điều kiện cho hợp tác nhằm giải quyết các vấn đề của thời đại. Trật tự quốc tế này sẽ hỗ trợ quyền lợi của Mỹ.

Chiến lược thừa nhận: “Thực hiện các nhiệm vụ trên sẽ không dễ dàng. Để thành công, chúng ta phải cân bằng và kết hợp tất cả các yếu tố của quyền lực Mỹ và cập nhật năng lực an ninh quốc gia của chúng ta cho thế kỷ 21. Chúng ta phải duy trì ưu thế quân sự thông thường của mình, đồng thời tăng cường năng lực để đánh bại các mối đe dọa bất đối xứng. Ngoại giao và năng lực phát triển phải được hiện đại hóa để hỗ trợ đầy đủ các ưu tiên của chúng ta. Tình báo và an ninh nội địa phải được kết hợp với các chính sách an ninh quốc gia của Mỹ và của các đồng minh và đối tác. Khả năng đồng bộ hóa các hành động được tăng cường để duy trì hỗ trợ toàn cầu. Để tiếp tục làm như vậy, Chiến lược an ninh quốc gia phải được thông báo đến người dân, được tăng cường bởi sự đóng góp của Quốc hội, và được củng cố bởi sự thống nhất của nhân dân Mỹ. Nếu trên tinh thần đó một lần nữa, chúng ta có thể xây dựng một thế giới hòa bình và thịnh vượng hơn”.

II. TIẾP CẬN CHIẾN LƯỢC

Chiến lược cho rằng an ninh Mỹ phụ thuộc vào việc nâng cao các “thuộc tính” của Mỹ và an ninh toàn cầu phụ thuộc vào sức mạnh và trách nhiệm của vị thế lãnh đạo Mỹ. Trong thế giới đã thay đổi với tốc độ phi thường, Mỹ thích ứng bằng cách thúc đẩy các lợi ích và duy trì sự lãnh đạo của mình. Những lợi ích của Mỹ đó là:

- An ninh cho nước Mỹ, công dân Mỹ, các đồng minh và đối tác của Mỹ;
- Một nền kinh tế mạnh, đổi mới sáng tạo trong một hệ thống kinh tế quốc tế mở tạo ra cơ hội và thịnh vượng;
- Sự tôn trọng các giá trị phổ quát trong nước và trên toàn thế giới; và
- Một trật tự quốc tế được thúc đẩy bởi vị thế lãnh đạo của Mỹ nhằm thúc đẩy, an ninh và cơ hội thông qua hợp tác mạnh mẽ hơn để đáp ứng những thách thức toàn cầu.

Hiện nay Mỹ đang tập trung vào thực hiện sự chuyển dịch sau chiến tranh Iraq, Afghanistan, làm thất bại mạng lưới Al-Qaida, đồng thời phục hồi nền kinh tế đất nước từ khủng hoảng tột độ. Trước tình hình này, Chiến lược đòi hỏi phải có tầm nhìn xa hơn. Mỹ phải xây dựng nền tảng vững mạnh hơn cho vị thế lãnh đạo của mình trong thế kỷ 21.

Môi trường chiến lược - Thế giới đang thay đổi

Hai thập kỷ kể từ khi kết thúc Chiến tranh Lạnh, dòng lưu chuyển tự do thông tin, dân cư, hàng hoá và dịch vụ được đẩy mạnh với tốc độ chưa từng có. Kinh tế toàn cầu đang được phục hồi từ khủng hoảng nghiêm trọng và đang được tái định hình bởi cải cách, bởi các nền kinh tế mới nổi và bởi sự dịch chuyển sang sử dụng năng lượng carbon thấp.

Kinh tế phát triển dẫn tới hình thành các trung tâm ảnh hưởng. Các quốc gia ngày càng hội nhập sâu vào khu vực và toàn cầu. Châu Âu được thống nhất, tự do và hoà bình hơn. Liên minh châu Âu (EU) ngày càng hội nhập sâu. Nga lại nổi lên trên trường quốc tế và có tiếng nói mạnh. Trung Quốc và Ấn Độ đang lớn mạnh và hội nhập toàn cầu. Từ châu Mỹ La tinh đến châu Phi và Thái Bình Dương, các thế lực mới đang nổi lên và là các đối tác tiềm năng của Mỹ. Các tổ chức quốc tế đóng vai trò quan trọng trong việc tạo thuận lợi cho hợp tác. Trong khi đó, các cá nhân, các tập đoàn, và xã hội dân sự đóng vai trò ngày càng quan trọng trong việc định hình các sự kiện trên thế giới.

Mỹ cũng đang có những lợi thế về kinh tế, quân sự, sự năng động và về chính sách nhập cư. Trước những thay đổi trên, Mỹ phải tái cân bằng các ưu tiên dài hạn để có thể vượt qua thành công các cuộc chiến hiện nay vừa tạo ra những cơ hội từ sự liên kết tương tác với thế giới. Mỹ phải tận dụng lợi thế của các kết nối vô song mà Chính phủ Mỹ, khu vực tư nhân, và công dân có trên toàn cầu.

Tiếp cận chiến lược

Xây dựng nền tảng

Chiến lược coi an ninh quốc bắt đầu từ trong nước, nội lực mạnh sẽ tạo nên sức mạnh của Mỹ ở ngoài nước. Điều này càng đúng hơn trong thời đại mà thế giới có sự liên kết tương tác ngày càng cao.

Nền tảng đầu tiên là sức mạnh kinh tế. Chiến lược nhấn mạnh: “Trước hết, chúng ta phải đổi mới nền tảng của sức mạnh Mỹ. Về lâu dài, các phúc lợi của người dân Mỹ sẽ quyết định sức mạnh của Mỹ trên thế giới, đặc biệt là khi nền kinh tế Mỹ gắn bó chặt chẽ với nền kinh tế toàn cầu. Sự thịnh vượng của chúng ta là nguồn sức mạnh của chúng ta. Khi nền kinh tế mạnh, Mỹ mới có thể chi cho quân sự, ngoại giao và các nỗ lực phát triển và tạo nguồn lực hàng đầu cho ảnh hưởng của Mỹ trên thế giới. Ngoài ra, nó còn tạo ra hàng triệu việc làm, tăng cường sự liên kết với các nước, thúc đẩy phát triển toàn cầu và góp phần tạo môi trường kinh tế và chính trị ổn định và hoà bình.”

Tiếp đến là duy trì thế mạnh quân sự, tính cạnh tranh. Mỹ phải tăng cường đầu tư vào những lĩnh vực trọng tâm cho sức mạnh của Mỹ. Chiến lược cho rằng Mỹ chưa thúc đẩy đúng mức các ưu tiên như giáo dục, năng lượng, KH&CN, chăm sóc y tế - các lĩnh vực này là cốt yếu đối với sức cạnh tranh, sự thịnh vượng dài hạn và sức mạnh của Mỹ.

Việc tăng thuế và giảm thâm hụt thương mại là khó khăn nhưng cần thiết trong những năm tới.

Chiến lược cho rằng xây dựng lại nền kinh tế Mỹ để nó sẽ phục vụ như là động lực cơ hội cho người dân Mỹ, và một nguồn ảnh hưởng của Mỹ ở nước ngoài. Mỹ phải đảm bảo có lực lượng lao động được giáo dục tốt nhất của thế giới, khu vực tư nhân thúc đẩy sự đổi mới, công dân và doanh nghiệp có thể tiếp cận chăm sóc sức khỏe với giá cả phải chăng để cạnh tranh trong nền kinh tế toàn cầu hóa. Mỹ cũng sẽ sử dụng năng lượng đa dạng hoá nguồn cung cấp, đầu tư đổi mới, và triển khai các công nghệ năng lượng sạch. Bằng cách đó, Mỹ sẽ tăng cường an ninh năng lượng, tạo việc làm, và chống biến đổi khí hậu.

Theo đuổi cam kết tổng thể

Chiến lược xác định nền tảng vững mạnh của Mỹ sẽ hỗ trợ Mỹ trong bang giao với các quốc gia, các dân tộc trên khắp thế giới trên cơ sở lợi ích lẫn nhau và tôn trọng lẫn nhau, đồng thời giúp Mỹ có vai trò hàng đầu trong các định chế quốc tế.

Mỹ cam kết tham gia tích cực trong mỗi quan hệ ngoài biên giới. Chiến lược cho rằng nước Mỹ chưa bao giờ thành công thông qua chủ nghĩa biệt lập (isolationism). Là quốc gia có vai trò lớn trong xây dựng hệ thống quốc tế sau Chiến tranh thế giới thứ II và mang về toàn cầu hóa đi kèm với sự kết thúc của Chiến tranh Lạnh, Mỹ ngày nay phải tiếp tục cam kết xây dựng thế giới trên cơ sở toàn diện và bền vững.

Cam kết bắt đầu với những “người bạn” và các đồng minh thân cận nhất - từ châu Âu sang châu Á, từ Bắc Mỹ tới Trung Đông. Những quốc gia này chia sẻ một lịch sử chung của cuộc đấu tranh vì an ninh, thịnh vượng và dân chủ. Họ chia sẻ những giá trị chung và cam kết chung cho tiêu chuẩn quốc tế về quyền và trách nhiệm của mọi quốc gia có chủ quyền. An ninh quốc gia của Mỹ phụ thuộc vào các khối đồng minh vững mạnh này, Mỹ coi đó là đối tác tích cực trong việc giải quyết các ưu tiên an ninh toàn cầu và khu vực cũng như khai thác cơ hội mới để nâng cao lợi ích chung.

Mỹ sẽ tiếp tục tăng cường hợp tác với các trung tâm ảnh hưởng khác của thế kỷ 21, bao gồm Trung Quốc, Ấn Độ, và Nga, trên cơ sở lợi ích và tôn trọng lẫn nhau. Mỹ sẽ theo đuổi ngoại giao và phát triển để hỗ trợ các đối tác mới nổi từ châu Mỹ đến châu Phi, từ Trung Đông đến Đông Nam Á. Năng lực thúc đẩy hợp tác xây dựng là điều cần thiết đối với an ninh và thịnh vượng của các khu vực và để tạo thuận lợi cho hợp tác toàn cầu về các vấn đề khác nhau, từ chủ nghĩa cực đoan bạo lực và phổ biến vũ khí hạt nhân đến biến đổi khí hậu và bất ổn kinh tế toàn cầu. Đây là những vấn đề thách thức mọi quốc gia và không một quốc gia có thể một mình giải quyết được.

Sự thành công trong cam kết phụ sẽ phụ thuộc vào việc sử dụng và kết hợp hiệu quả của các yếu tố khác nhau của sức mạnh Mỹ. Năng lực ngoại giao Mỹ và phát triển của Mỹ phải giúp ngăn ngừa xung đột, thúc đẩy kinh tế tăng trưởng, đưa con người ra khỏi đói nghèo, chống biến đổi khí hậu, bệnh tật và và tăng cường thể chế quản trị dân

chủ. Quân sự của Mỹ sẽ tiếp tục tăng cường năng lực của mình để hợp tác với các đối tác nước ngoài, đào tạo và hỗ trợ lực lượng an ninh, và theo đuổi quan hệ quân sự với một loạt các chính phủ. Mỹ sẽ tiếp tục thúc đẩy giao dịch kinh tế và tài chính để nâng cao sự thịnh vượng. Tình báo và các cơ quan quyền lực Mỹ phải hợp tác hiệu quả với chính phủ nước ngoài để dự báo các sự kiện, ứng phó với cuộc khủng hoảng và đảm bảo an ninh.

Cuối cùng, Mỹ sẽ theo đuổi cam kết về một xã hội dân sự và công dân trên toàn thế giới. Chính phủ Mỹ tiếp tục những nỗ lực lâu dài để tạo điều kiện gia tăng kết nối trong nhân dân Mỹ và nhân dân trên khắp thế giới, thông qua những dịch vụ công cộng và trao đổi giáo dục, gia tăng thương mại và quan hệ đối tác khu vực tư nhân. Mỹ coi các đại sứ tốt nhất của mình đối với các giá trị và lợi ích Mỹ chính là người Mỹ - các doanh nghiệp, các tổ chức phi chính phủ, các nhà khoa học, vận động viên, nghệ sĩ, các thành viên dịch vụ quân sự và sinh viên.

Thúc đẩy một trật tự thế giới bền vững

Sự cam kết của Mỹ sẽ củng cố một trật tự quốc tế bền vững, bởi vì nó thúc đẩy lợi ích chung, đảm bảo quyền và trách nhiệm của các quốc gia. Tính bền vững có được do nó dựa trên các chuẩn mực được chia sẻ rộng rãi và thúc đẩy hành động tập thể để đối phó với những thách thức chung.

Mỹ theo đuổi một trật tự quốc tế công nhận các quyền và trách nhiệm của mọi quốc gia. Như Mỹ đã làm sau Chiến tranh thế giới thứ II, Mỹ phải theo đuổi một hệ thống dựa trên luật pháp quốc tế sao cho có thể thúc đẩy các lợi ích riêng của Mỹ bằng cách phục vụ lợi ích chung. Các tổ chức quốc tế phải hiệu quả hơn và thể hiện sự lan toả ảnh hưởng trong thế kỷ 21. Các quốc gia nếu đương đầu hoặc huỷ hoại trật tự quốc tế dựa trên quyền và trách nhiệm thì họ sẽ bị cô lập. Trật tự quốc tế này phải tạo điều kiện cho hợp tác giữa các quốc gia để đối phó với các thách thức chung như chủ nghĩa cực đoan bạo lực, phổ biến vũ khí hạt nhân, biến đổi khí hậu, và một nền kinh tế toàn cầu đang thay đổi.

Mỹ đã từng thành công trong thời kỳ hậu Chiến tranh thế giới thứ II bằng cách theo đuổi lợi ích của mình trong các diễn đàn đa phương như Liên hợp quốc. Mỹ thừa nhận rằng các tổ chức mà ở đó có sự tổng hợp các lợi ích của nhiều quốc gia sẽ không bao giờ được hoàn hảo, nhưng đó là cỗ máy không thể thiếu cho hợp nhất các nguồn lực quốc tế và thực thi tiêu chuẩn quốc tế. Thật vậy, cơ sở hợp tác quốc tế kể từ Chiến tranh thế giới thứ II là cấu trúc các định chế quốc tế, các tổ chức, các chế độ, và các tiêu chuẩn thiết lập những quyền hạn và trách nhiệm nhất định cho tất cả các quốc gia có chủ quyền.

Mỹ sẽ mở rộng hỗ trợ để hiện đại hoá, cải cách các tổ chức quốc tế và sự biến chuyển từ G-8 đến G-20 để phản ánh thực tế của môi trường quốc tế ngày nay. Mỹ sẽ tăng cường năng lực quốc tế để ngăn ngừa xung đột, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, cải thiện an ninh, chống biến đổi khí hậu. Mỹ sẽ hỗ trợ các tổ chức quốc tế và các khuôn khổ cải cách khi họ không thực hiện đúng theo lời hứa của họ. Việc tăng cường tính hợp pháp

và quyền hạn của luật pháp quốc tế và các tổ chức, đặc biệt là Liên Hợp quốc, sẽ đòi hỏi một cuộc đấu tranh liên tục để cải thiện hiệu suất.

Ngoài ra, trật tự quốc tế phải tạo cơ hội cho các xã hội dân sự phát triển mạnh trong các quốc gia và phải tạo cơ hội cho khu vực tư nhân đóng một vai trò quan trọng trong việc giải quyết những thách thức chung.

III. THỨC ĐẨY CÁC LỢI ÍCH CỦA MỸ

Để có được thế giới mà Mỹ mong muốn, Mỹ phải áp dụng cách tiếp cận chiến lược trong việc theo đuổi 4 lợi ích quốc gia lâu dài:

1. An ninh: An của nước Mỹ, công dân Mỹ, các đồng minh và đối tác của Mỹ;
2. Thịnh vượng: Một nền kinh tế mạnh, đổi mới sáng tạo và phát triển trong một hệ thống kinh tế quốc tế mở thúc đẩy các cơ hội và thịnh vượng;
3. Các giá trị: Sự tôn trọng các giá trị phổ quát trong và ngoài nước;
4. Trật tự quốc tế: Một trật tự quốc tế được thúc đẩy bởi vị thế lãnh đạo của Mỹ để đem lại hoà bình, an ninh và cơ hội thông qua hợp tác chặt chẽ hơn nhằm đối phó với những thách thức toàn cầu.

Các lợi ích này gắn bó chặt chẽ với nhau, không lợi ích nào được theo đuổi biệt lập. Nhưng tại cùng một thời điểm, một hành động tích cực có thể giúp thúc đẩy cả 4 lợi ích này. Được đặc biệt ưu tiên, những tiến bộ trong các lĩnh vực này là sống còn đối với an ninh quốc gia và làm mới vị thế lãnh đạo của Mỹ trong những năm tới.

An ninh

Chiến lược xác định Mỹ đang bị đe dọa bởi phổ biến vũ khí hạt nhân, những mạng lưới bạo lực cực đoan, những kẻ thù trên các chiến trường truyền thống và những đe dọa bất đối xứng như các mục tiêu trong không gian, kể cả không gian ảo. Chính quyền không có trách nhiệm nào lớn hơn là bảo vệ người dân Mỹ. Hơn nữa Mỹ còn có trách nhiệm thúc đẩy an ninh toàn cầu, nhất là trách nhiệm với các đồng minh. Mỹ vẫn là nước có khả năng tiến hành và duy trì các hoạt động quân sự quy mô lớn bên ngoài nước Mỹ.

Mỹ cũng đang nỗ lực trong việc kết hợp an ninh nội địa với an ninh quốc gia. Mỹ đang tăng cường sức mạnh cho các liên minh, đẩy mạnh hợp tác với các đối tác mới, nâng cao năng lực ngoại giao và phát triển bên cạnh hoạt động quân sự.

Về an ninh, Mỹ tập trung vào các vấn đề sau:

- Tăng cường an ninh và khả năng phục hồi nội địa: Mỹ đang theo đuổi chiến lược có khả năng đối phó với hàng loạt các mối đe dọa, từ khủng bố, thảm họa thiên nhiên, dịch bệnh đến tin tặc tấn công quy mô lớn. Chiến lược thừa nhận rằng cho dù chuẩn bị kỹ đến đâu cũng không tránh khỏi những hiểm họa bất ngờ, do đó Mỹ phải đề cao khả năng mau phục hồi, khả năng thích ứng với

những điều kiện đang thay đổi. Để đảm bảo an toàn cho người dân của mình, Mỹ phải tăng cường:

- Bảo vệ các cơ sở hạ tầng quốc gia, các nguồn lực then chốt và an toàn trong không gian ảo.
 - Quản lý hiệu quả những biến cố và rủi ro: xây dựng năng lực đối phó với các thảm họa để giảm thiểu và loại trừ các hậu quả lâu dài đối với người dân.
 - Tăng cường năng lực thông tin cho cộng đồng: phòng bị tốt nhất trước các mối đe dọa là cung cấp thông tin cho người dân, cho các tổ chức, cộng đồng; phát triển và đảm bảo an ninh cho các mạng thông tin công cộng.
 - Nâng cao năng lực phục hồi thông qua các đối tác công – tư: khu vực tư nhân sở hữu và vận hành phần lớn các hạ tầng quốc gia và do vậy đang đóng vai trò sống còn trong việc ứng phó và phục hồi từ thảm họa.
- Phá vỡ, triệt phá và làm thất bại Al-Qaida và các chi nhánh bạo lực cực đoan của nó ở Afghanistan, Pakistan và trên thế giới, đồng thời thúc đẩy hoà bình trong khu vực.
 - Đẩy lùi sự phát triển các loại vũ khí sinh học và hạt nhân và đảm bảo an toàn các vật liệu hạt nhân. Công tác ngăn ngừa tấn công kẻ cả tấn công bằng vũ khí giết người hàng loạt được tăng cường, đặc biệt là trong các lĩnh vực hàng không, hàng hải, vận tải đường bộ. Mỹ cũng kiên trì theo đuổi Hiệp ước NPT, hướng tới mục tiêu thế giới không có vũ khí hạt nhân, hỗ trợ sử dụng năng lượng hạt nhân vì mục đích hoà bình.
 - Tăng cường hoà bình, an ninh và cơ hội cho Đại Trung Đông.
 - Đầu tư vào năng lực của các đối tác mạnh.
 - Đảm bảo an ninh không gian ảo.

Thịnh vượng

Chiến lược cho rằng Mỹ phải xây dựng một nền tảng vững mạnh cho tăng trưởng kinh tế. Nền tảng này phải dựa vào giáo dục, vào cách sản xuất và sử dụng năng lượng, tạo thêm việc làm mới, chăm sóc y tế chất lượng và chi phí thấp, quản lý ngân sách hiệu quả để không có gánh nặng nợ nần và cân bằng các ưu tiên. Để thành công, Mỹ cũng phải duy trì ở vị trí dẫn đầu về khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Để đảm bảo cho sự thịnh vượng, Chiến lược nhấn mạnh tới các giải pháp:

- Tăng cường giáo dục và nguồn nhân lực thông qua:
- Cải thiện giáo dục ở mọi cấp: sức cạnh tranh của Mỹ phụ thuộc vào việc giáo dục thế hệ trẻ thành công trong nền kinh tế toàn cầu dựa trên tri thức và đổi mới sáng tạo. Mỹ sẽ phải củng cố vị trí đứng đầu của mình trong giáo dục đại học.
- Đầu tư vào giáo dục KH&CN: vị thế lãnh đạo của Mỹ phụ thuộc vào giáo dục và đào tạo các nhà KH&CN tương lai. Mỹ sẽ tiếp tục đầu tư nhiều hơn vào giáo dục KH&CN.

- Tăng cường trao đổi quốc tế về giáo dục: Mỹ sẽ tăng cường các chương trình trao đổi giáo dục, hỗ trợ giáo dục, học bổng.
- Theo đuổi cải cách di trú toàn diện: Mỹ là nước của những người nhập cư, năng lực đổi mới sáng tạo và đạt sự thịnh vượng kinh tế Mỹ phụ thuộc vào năng lực mời gọi và đồng hoá người nhập cư.
- Tăng cường khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo: Chiến lược cho rằng hơn lúc nào hết, Mỹ phải tái khẳng định vai trò của mình như là đầu tàu cho các khám phá khoa học và đổi mới công nghệ toàn cầu. Những thách thức như biến đổi khí hậu, dịch bệnh, sự kham hiếm nguồn lực đòi hỏi sự đổi mới sáng tạo. Trong thời đại này, quốc gia nào dẫn đầu thế giới về xây dựng nền kinh tế năng lượng sạch thì quốc gia đó cũng sẽ có một nền kinh tế bền vững và có lợi thế về an ninh. Điều đó giải thích tại sao Chính quyền Mỹ đang đầu tư mạnh vào nghiên cứu, phát triển năng lượng mới và mở rộng hợp tác quốc tế.

Việc tăng cường khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo tập trung vào các nội dung:

Biến đổi nền kinh tế năng lượng của Mỹ

Là nước vẫn đang phụ thuộc vào các nhiên liệu hoá thạch, Mỹ phải đảm bảo an ninh và lưu chuyển tự do các nguồn năng lượng toàn cầu. Nhưng nếu không có sự điều chỉnh hợp thời thì sự phụ thuộc này sẽ tiếp tục làm suy yếu an ninh và thịnh vượng của Mỹ. Chiến lược nhấn mạnh: “Mỹ đang có cơ hội dẫn đầu trong phát triển công nghệ năng lượng sạch. Nếu thành công, chúng ta sẽ dẫn đầu trong cuộc Cách mạng công nghiệp năng lượng mới, đây là một yếu tố đóng góp chính cho thịnh vượng kinh tế Mỹ. Nếu chúng ta không triển khai các chính sách khuyến khích khu vực tư nhân nắm bắt cơ hội này thì Mỹ sẽ tụt hậu và trở thành nhà nhập khẩu các công nghệ năng lượng mới.”

Mỹ đã thực hiện việc đầu tư năng lượng sạch lớn nhất trong lịch sử, nhưng còn nhiều điều phải làm để xây dựng trên nền tảng này. Mỹ phải tiếp tục chuyển đổi nền kinh tế năng lượng của mình, tận dụng nguồn vốn tư nhân để đẩy nhanh tiến độ triển khai các công nghệ năng lượng sạch có khả năng giảm phát thải khí nhà kính, cải thiện hiệu quả sử dụng năng lượng, tăng sử dụng năng lượng tái tạo và hạt nhân, giảm bớt sự phụ thuộc của các phương tiện giao thông vào dầu, và đa dạng hóa các nguồn năng lượng và nhà cung cấp. Mỹ cũng sẽ đầu tư nghiên cứu công nghệ thế hệ mới, hiện đại hóa việc phân phối điện, khuyến khích việc sử dụng các nhiên liệu chuyển tiếp, sản xuất năng lượng sạch tại nhà.

Đầu tư vào nghiên cứu

Nghiên cứu và phát triển là trung tâm năng lực quốc gia của Mỹ. Những biến cố như sự bùng phát của cúm H1N1 và thách thức của việc xác định các nguồn năng lượng tái tạo làm nổi bật tầm quan trọng của nghiên cứu khoa học cơ bản và khoa học ứng dụng. Nghiên cứu và đổi mới sáng tạo không phải là việc riêng của Chính phủ, đó là lý do tại sao Mỹ sẽ hỗ trợ và tạo ưu đãi để khuyến khích các sáng kiến tư nhân. Mỹ đã luôn

xuất sắc trong khả năng biến KH&CN thành sản phẩm và Mỹ phải tiếp tục làm như vậy trong tương lai.

Mở rộng đối tác khoa học quốc tế

Chiến lược cho rằng: “Vị thế lãnh đạo khoa học của Mỹ đã luôn được ngưỡng mộ rộng rãi trên thế giới và chúng ta phải tiếp tục mở rộng hợp tác và quan hệ đối tác trong KH&CN. Chúng ta đã phái các tuý viên khoa học sang các nước và đang thúc đẩy các mối quan hệ mạnh mẽ hơn giữa các nhà khoa học và các trường đại học Mỹ với các đối tác của họ ở nước ngoài. Chúng ta sẽ tái thiết lập cam kết KH&CN trong các nỗ lực viện trợ nước ngoài của mình và phát triển một chiến lược cho khoa học quốc tế và an ninh quốc gia.

Sử dụng công nghệ để bảo vệ quốc gia

Mỹ cam kết “làm mới” KH&CN để bảo vệ công dân Mỹ và thúc đẩy các ưu tiên an ninh quốc gia - như bảo vệ Mỹ và liên minh từ các cuộc tấn công bất đối xứng, hồ kiểm soát vũ khí và các hiệp ước chống phổ biến vũ khí; ngăn ngừa tấn công khủng bố trong nước; phòng ngừa và quản lý dịch bệnh lan rộng; đảm bảo chuỗi cung ứng; phát hiện vũ khí hủy diệt hàng loạt trước khi chúng đến biên giới Mỹ; bảo vệ thông tin truyền thông và cơ sở hạ tầng giao thông vận tải.

Phát triển và nâng cao năng lực trong không gian

Trong hơn 50 năm, Mỹ đã khẳng định được vị thế lãnh đạo công nghệ vũ trụ của mình. Năng lực không gian của Mỹ củng cố thương mại toàn cầu và tiến bộ khoa học, đồng thời tăng cường sức mạnh an ninh quốc gia Mỹ và các đồng minh, đối tác của Mỹ. Để thúc đẩy an ninh và ổn định trong không gian, Mỹ sẽ theo đuổi các hoạt động phù hợp với các quyền tự vệ vốn có, hợp tác sâu hơn với các đồng minh, bạn bè và làm việc với tất cả các quốc gia chịu trách nhiệm đối với việc sử dụng và đảm bảo an toàn không gian. Để duy trì những lợi thế trong không gian, Mỹ cũng phải có nhiều hành động: tiếp tục khuyến khích công nghệ vũ trụ tiên tiến bằng cách đầu tư trong nhân dân và cơ sở công nghiệp phát triển chúng; sẽ đầu tư vào nghiên cứu và phát triển công nghệ không gian thế hệ tiếp theo có khả năng mang lại lợi ích thương mại, dân sự, khoa học, an ninh quốc gia, duy trì khả năng tồn tại của không gian cho các thế hệ tương lai; thúc đẩy một nỗ lực thống nhất để tăng cường cơ sở công nghiệp không gian của Mỹ và làm việc với các trường đại học để khuyến khích sinh viên theo đuổi sự nghiệp liên quan đến không gian.

- Đạt được sự tăng trưởng cân đối và bền vững: để đạt được điều này, Chiến lược chỉ rõ trong thời đại toàn cầu hoá kinh tế, sự thịnh vượng của kinh tế Mỹ phụ thuộc vào các nền kinh tế bên ngoài nước và Mỹ cần phải:
 - Ngăn ngừa sự bất ổn mới của kinh tế toàn cầu;
 - Tiết kiệm và xuất khẩu nhiều hơn;
 - Hướng tới tăng cầu nội địa ở các nước, đặc biệt là nước đang phát triển;

- Các thị trường nước ngoài mở cho hàng hoá và dịch vụ, việc mở rộng các thị trường toàn cầu sẽ thúc đẩy cạnh tranh và đổi mới sáng tạo, là yếu tố then chốt cho sự thịnh vượng của Mỹ;
- Xây dựng hợp tác với các đối tác quốc tế, coi G-20 là diễn đàn hàng đầu cho hợp tác kinh tế quốc tế và qua đó cải cách Quỹ tiền tệ Quốc tế và Ngân hàng Thế giới;
- Xác định các mối đe dọa đối với hệ thống tài chính quốc tế.
- Đẩy mạnh phát triển bền vững: sự tiến bộ kinh tế bền vững đòi hỏi phải được đẩy nhanh hơn thông qua các nội dung sau:
 - Tăng đầu tư cho phát triển;
 - Đầu tư vào các nền tảng cho phát triển dài hạn;
 - Thực hiện vị thế lãnh đạo của mình trong việc cung cấp hàng hoá công toàn cầu
- Chi tiêu tiền của người đóng thuế một cách sáng suốt: các mục tiêu an ninh quốc gia Mỹ chỉ có thể đạt được nếu Mỹ thực hiện những lựa chọn khó khăn và làm việc với các đối tác quốc tế để chia sẻ các gánh nặng. Về vấn đề này Mỹ sẽ tập trung vào các vấn đề: giảm thất thu tài chính và tăng cường minh bạch về chi tiêu từ tiền thuế của dân;

Các giá trị

Chiến lược cho rằng Mỹ có những giá trị mang tính phổ quát và sẽ thúc đẩy các giá trị này trên toàn thế giới. Trong đó tập trung vào các nội dung:

- Tăng cường sức mạnh gương mẫu của Mỹ
- Thúc đẩy dân chủ và nhân quyền ở nước ngoài
- Thúc đẩy để đạt được chân giá trị bằng cách đáp ứng các nhu cầu cơ bản, Mỹ sẽ tiếp tục theo đuổi Chiến lược y tế tổng thể toàn cầu

Trật tự thế giới

Chiến lược nhấn mạnh vào các nội dung:

- Đảm bảo các liên minh mạnh, tăng cường quan hệ an ninh với các đồng minh ở châu Âu, châu Á và Bắc Mỹ;
- Xây dựng hợp tác với các trung tâm có ảnh hưởng trong thế kỷ 21. Chiến lược coi trọng việc thiết lập quan hệ hợp tác với các quốc gia hàng đầu thế giới, trong đó các nước Trung Quốc, Nga, Ấn Độ, Braxin, Nam Phi, Indônêxia là những đối tác được ưu tiên bởi những quốc gia này ngày càng có ảnh hưởng lớn trên trường quốc tế. Việc hợp tác với những quốc gia này sẽ cho phép Mỹ duy trì được vị thế dẫn đầu trong một thế giới đang biến đổi nhanh chóng.
- Tăng cường các thể chế và cơ chế hợp tác.
- Duy trì hợp tác rộng rãi về các thách thức chính toàn cầu.

Theo Chiến lược mới, Mỹ tiếp tục coi trọng các đồng minh ở châu Á là Nhật Bản, Hàn Quốc, Ôxtrâyliya, Philipin và Thái Lan. Chiến lược của Mỹ viết: “Mỹ sẽ tăng cường

các mối quan hệ đồng minh này nhằm phản ánh động lực của khu vực và xu thế chiến lược trong thế kỷ 21”. Mỹ coi Nhật Bản và Hàn Quốc là những nhân tố quan trọng hàng đầu có vai trò ngày càng tăng trong việc giải quyết các vấn đề khu vực và toàn cầu. Trong hợp tác với các đồng minh của mình, Chiến lược cho rằng: “Mỹ đang cố gắng đảm bảo an ninh và hội nhập của tất cả các quốc gia châu Á. Các liên minh này đã góp phần duy trì hòa bình và thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau giữa hai bờ Thái Bình Dương. Điều này có ý nghĩa vô cùng lớn đối với Mỹ, châu Á và an ninh toàn cầu trong thế kỷ 21”.

Đối với Trung Quốc, Mỹ khẳng định tiếp tục theo đuổi quan hệ tích cực, xây dựng và toàn diện với nước này, đồng thời nhấn mạnh vai trò hàng đầu của nước này trong việc hợp tác với Mỹ và cộng đồng quốc tế trong các vấn đề ưu tiên như phục hồi kinh tế, chống biến đổi khí hậu và giải trừ quân bị. Ở khía cạnh rộng hơn, Mỹ khuyến khích Trung Quốc góp phần vào duy trì hòa bình, an ninh và thịnh vượng trong khu vực trong bối cảnh ảnh hưởng của nước này đang gia tăng. Cơ chế đối thoại kinh tế và chiến lược mới được thiết lập gần đây được coi như một kênh hợp tác nhằm giải quyết hàng loạt các vấn đề và tăng cường đối thoại quốc phòng nhằm góp phần giảm sự nghi kỵ lẫn nhau. Mỹ và Trung Quốc không nên để bất đồng cản trở hợp tác trên các lĩnh vực trong các vấn đề có cùng lợi ích bởi một mối quan hệ tốt đẹp giữa Mỹ và Trung Quốc sẽ có ý nghĩa thiết yếu trong việc giải quyết các thách thức trong thế kỷ 21.

Đối với Ấn Độ, Mỹ khẳng định quan hệ đối tác chiến lược giữa hai bên được xây dựng trên cơ sở các lợi ích và giá trị chung cũng như mối liên hệ gần gũi giữa nhân dân hai nước. Thông qua đối thoại chiến lược và các chuyến viếng thăm cấp cao, Mỹ và Ấn Độ theo đuổi một mối quan hệ trên một nền tảng vững chắc mà Ấn Độ sẽ đóng góp vào nỗ lực chống khủng bố toàn cầu, giải trừ quân bị và thúc đẩy cuộc chiến chống nghèo đói, cải thiện giáo dục, y tế và nông nghiệp bền vững. Mỹ đánh giá cao vai trò lãnh đạo ngày càng gia tăng của Ấn Độ trong hàng loạt các vấn đề toàn cầu thông qua cơ chế G-20 và Mỹ cũng đang gia tăng hợp tác với nước này nhằm thúc đẩy ổn định ở Nam Á cũng như trên thế giới.

Xử lý: Phùng Anh Tiến

Tài liệu tham khảo

National Security Strategy, The White House, Washington, May 2010.